

More in
Common

Nawigowanie w czasach niepewności

#1 Polacy wobec zmian
klimatu i zielonej transformacji

Nawigowanie w czasach niepewności

**#1 Polacy wobec zmian klimatu
i zielonej transformacji**

Marzec 2022

O More in Common

More in Common to międzynarodowa inicjatywa założona w 2017 roku. Naszym celem jest budowa spójnych i inkluzywnych społeczeństw odpornych na zagrożenia wynikające z polaryzacji i podziałów społecznych. Współpracujemy z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego, polityki, organizacji międzynarodowych, biznesu, organizacji religijnych i charytatywnych oraz mediów, aby łączyć ludzi ponad podziałami.

More in Common posiada biura w Wielkiej Brytanii, Stanach Zjednoczonych, Francji i Niemczech oraz współpracowników w Polsce, Hiszpanii i Włoszech. Razem pracujemy na rzecz poszukiwania rzeczy wspólnych, które umacniają więzi społeczne.

Nawigowanie w czasach niepewności

Pandemia koronawirusa, wojna w Europie, kryzys klimatyczny. Życie w ciągłym poczuciu zagrożenia i niepewności stało się w ostatnim czasie codziennością. Jak jednak reagują nasze społeczeństwa na ten stan „nowej normalności”? Jak radzimy sobie z napięciami i konfliktami? Czy w naszych społeczeństwach pojawiły się nowe pęknięcia? Co możemy zrobić, aby zewnętrzne czynniki nie nadwyreżyły poczucia wzajemnego zaufania? Jak sprawić, abyśmy w przyszłość patrzyli z nadzieją, a nie strachem?

Aby móc lepiej odpowiedzieć na te pytania i stawić czoło przyszłym wyzwaniom społecznym i politycznym More in Common we współpracy z instytutem YouGov pod koniec 2021 roku metodą CAWI przepytał po 2000 osób w Polsce, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Francji, Włoszech i Hiszpanii z ich obaw, aspiracji, oczekiwań i doświadczeń z czasu pandemii. Niniejsza publikacja jest pierwszą z serii raportów przygotowanych na bazie tych danych, które w najbliższych tygodniach będą pogłębiane dalszymi badaniami jakościowymi i ilościowymi.

Więcej informacji o projekcie i wynikach badania w poszczególnych krajach można znaleźć pod adresem:
www.moreincommon.com/navigatinguncertainty/

Polacy wobec zmian klimatu i zielonej transformacji

Przeciwdziałanie zmianom klimatu to obecnie największe wyzwanie o charakterze globalnym. Jednocześnie wdrożenie transformacji energetycznej może być dla Polski cywilizacyjna szansa. W obliczu rosyjskiej agresji na Ukrainę nie sposób nie postrzegać przejścia na odnawialne źródła energii i uniezależnienia się od rosyjskich surowców również jako kwestii bezpieczeństwa narodowego.

Nasze badania wskazują, że wokół zielonej transformacji istnieje przestrzeń dla szerszego społecznego konsensusu, który umożliwiłby jej wprowadzenie w sposób pozwalający w pełni wykorzystać jej potencjał i uniknąć napięć społecznych. Zielona transformacja potrzebuje jednak swojej własnej pozytywnej opowieści, która odpowiadałaby na aspiracje Polaków i wpisywała się w szerszą wizję lepszej Polski jutra. W przeciwnym razie istnieje poważne ryzyko, że znaczna część społeczeństwa ulegnie wrogiej względem zielonej transformacji narracji. W skrajnym przypadku cały proces przechodzenia na odnawialne źródła energii może paść ofiarą toksycznej polaryzacji, co na dobre sparaliżowałoby ten i tak spóźniony już o lata proces.

Mamy nadzieję, że niniejszy raport stanie się przyczynkiem do sformułowania takiej pozytywnej opowieści. Opisujemy w nim zasadnicze postawy Polek i Polaków wobec zmian klimatu oraz antycypowane efekty zielonej transformacji.

Wspólne wyzwanie, wspólna odpowiedzialność

01 **P**ostrzeżenie kwestii związanych ze zmianami klimatycznymi w istotnej mierze opiera się obecnie polaryzacji i traktowane jest przez Polki i Polaków jako wspólne wyzwanie. Zdecydowana większość Polek i Polaków **bez względu na sympatie polityczne obawia się zmian klimatu** i o stan środowiska naturalnego. Aż 73% Polek i Polaków wskazało, że obawia się zmian klimatu, a 83% wyraziła takie samo zdanie na temat środowiska naturalnego. Nawet wśród najbardziej sceptycznych wobec zmian klimatu wyborców Konfederacji poziom zaniepokojenia przekracza 60%.

Polki i Polacy traktują zmiany klimatu jako kolektywne wyzwanie i przypisują różnym podmiotom podobny poziom odpowiedzialności za walkę z nim. Władze samorządowe i państwowe, globalne mocarstwa, duże korporacje, organizacje ekologiczne, Unia Europejska – wszystkie te instytucje w opinii mniej więcej trzech czwartych Polek i Polaków ponoszą dużą lub znaczną odpowiedzialność za podejmowania działań przeciwdziałających zmianom klimatu.

Jednocześnie aż 60% Polek i Polaków jest zdania, że **Polska powinna podejmować działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu niezależnie od tego, co robią inni**. Większe poparcie tego stanowiska przejawia elektorat partii opozycyjnych (Koalicja Obywatelska: 77%, Lewica: 78%, Polska 2050: 73%), ale nawet w elektoracie Prawa i Sprawiedliwości sięga on niemal połowy badanych (49%). Co więcej, Polacy mają przeświadczenie, że obecnie władze robią za mało w sprawie ochrony środowiska. Tego zdania jest 68% respondentów.

Polacy nie tylko oczekują działań od innych, ale **dostrzegają również swoją rolę w wysiłkach na rzecz walki ze zmianami klimatu**. 77% badanych uważa, że odpowiedzialność za przeciwdziałanie zmianom klimatu spoczywa na każdym z nas. Co więcej, aż 72% Polek i Polaków jest gotowych do wprowadzenia wielu lub pewnych zmian w swoim stylu życia i pracy, aby pomóc w ograniczeniu zmian klimatu. Kategorie żądanych zmian nie chce wprowadzić jedynie 9% pytanych. Natomiast ponad cztery piąte badanych zgadza się z tezą, że mając taką możliwość w codziennym życiu powinno się podejmować takie decyzje, które pomogą chronić środowisko.

Jednocześnie po deklaracjach dotyczących już podejmowanych działań na rzecz ochrony klimatu i środowiska widać wyraźnie, że Polki i Polacy w rzeczywistości niechętnie podejmują działania, które wymagają od nich większych poświęceń. Najczęściej wskazywanym działaniem (61%) podejmowanym przez respondentów jest recykling i ograniczenie wykorzystania plastiku. To sugeruje, że **stworzenie odpowiednich ram administracyjno-prawnych w znacznym stopniu ułatwia podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska** w codziennym życiu.

Nisko na liście priorytetów

02 **M**imo przeświadczenia o wspólnej odpowiedzialności za przeciwdziałanie zmianom klimatu i powszechnej obawie przed ich skutkami, klimat i środowisko naturalne nie znalazło się wśród tematów uznawanych przez badanych za priorytetowe wyzwania przed którymi stoi Polska. Mając możliwość wskazania trzech najważniejszych kwestii, z którymi mierzy się obecnie nasz kraj, zaledwie 10% respondentów – bez zasadniczych różnic między elektoratami poszczególnych partii – wskazało na zmiany klimatu i środowisko. Dało to miejsce na początku drugiej dziesiątki priorytetów. Ten sam odsetek Polek i Polaków deklarował, że podczas wyborów oddał głos na partię polityczną ze względu na jej program dotyczący zmian klimatu.

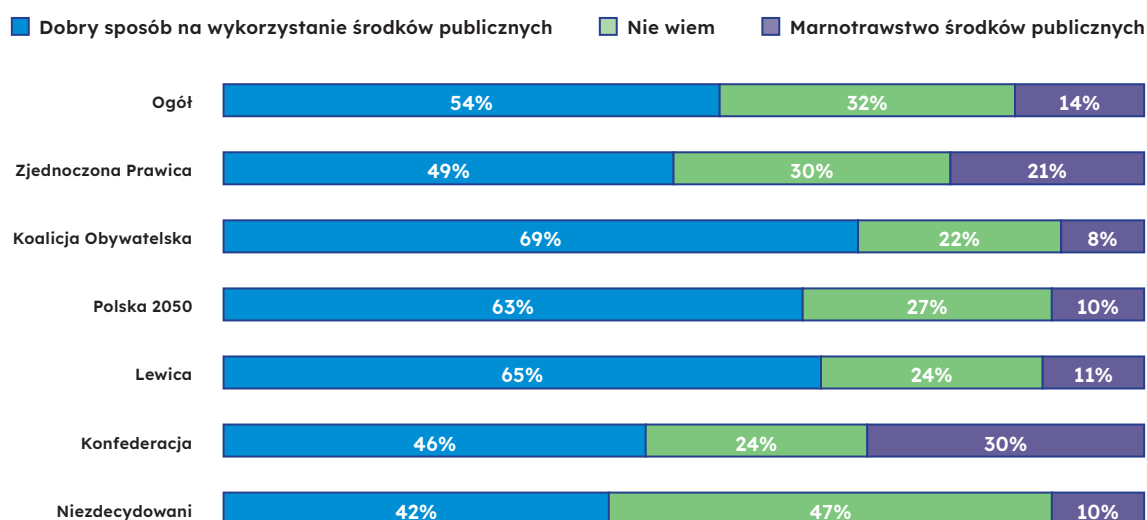
Zmiany klimatu są więc kwestią, która **nie polaryzuje Polaków, ale jednocześnie nie zaprzęta im głowy**. Wyniki te wskazują na zasadnicze wyzwanie stojące przed środowiskami działającymi na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu: jak podnieść wagę tematu jednocześnie nie czyniąc z polityki klimatycznej kwestii, która podzieli Polaków?

Zielona Polska, lepsza Polska

03 Polki i Polacy pytani o cechy idealnego polskiego społeczeństwa w perspektywie 10 lat określone „ekologiczne” umieścili na wysokim szóstym miejscu z wynikiem 26%¹. Owo pozytywne nastawienie wobec wizji „zielonej” Polski widoczne jest w nastawieniu Polek i Polaków do idei zielonej transformacji. Choć nie bez obaw, spodziewają się oni bowiem, że przyniesie ona pożądane efekty dla nich osobiście i dla polskiej gospodarki.

Opisane powyżej oczekiwanie bardziej aktywnych działań wynikać zdaje się bowiem **nie tylko z troski o planetę**, ale także z faktu, że **znaczna część Polek i Polaków obiecuje sobie po transformacji energetycznej pozytywnego wpływu na ich życie**. Spodziewa się tego 31% respondentów, a przeciwnego zdania jest 17%. Pozostali nie mają zdania lub uważają, że polityka klimatyczna nie będzie miała wpływu na ich życie.

Zielona transformacja to...

Pytanie: Zielona transformacja to proces odchodzenia gospodarki od paliw kopalnych, takich jak węgiel i gaz, na rzecz źródeł odnawialnych, takich jak wiatr czy energia słoneczna. Z którym z poniższych stwierdzeń dla każdego zestawu zgadza się Pan(i) bardziej?

¹ Można było wskazać maksymalnie cztery opcje. Wyżej Polacy ocenili następujące cechy: uczciwe (39%), sprawiedliwe (38%), zjednoczone (37%), tolerancyjne (37%) oraz praworządne (27%); niżej m.in.: pracowite (24%), kreatywne (19%), patriotyczne (16%) czy wierne tradycji (14%).

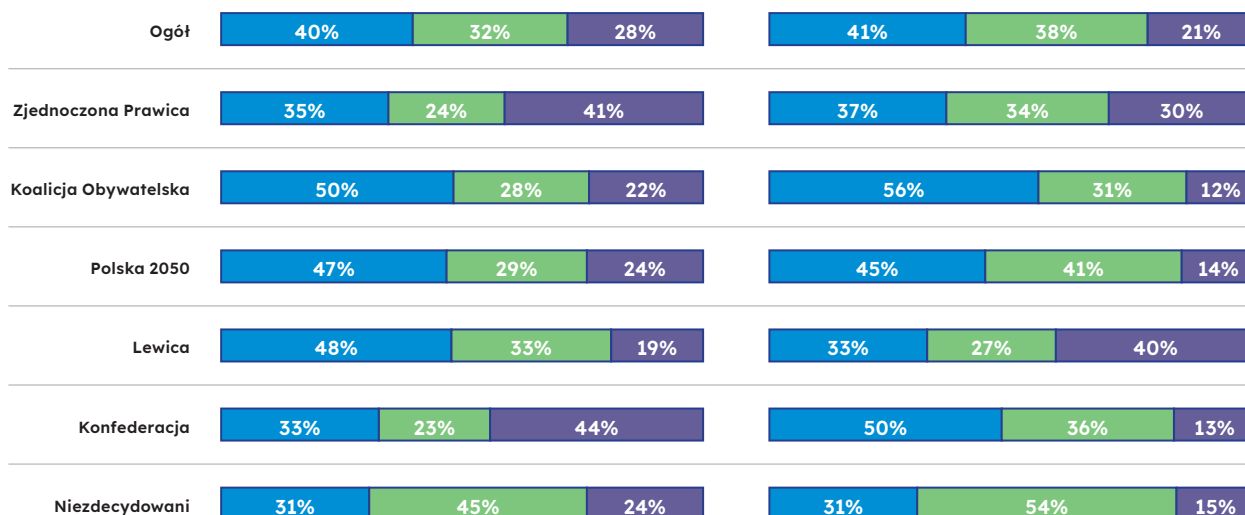
Choć poziom ambiwalencji wobec skutków zielonej transformacji jest znaczący, to ponad połowa Polaków uważa, że jej wdrożenie to **dobra inwestycja środków publicznych**. Tego zdania jest 54% badanych. Natomiast jedynie 14% uważa to za marnotrawstwo. Zwolennicy zielonej transformacji przeważają w elektoratach wszystkich partii nad jej przeciwnikami. Podobnie rzecz ma się także wśród wyborców niezdecydowanych. W opinii Polek i Polaków zielona transformacja ma przyczynić się do uczynienia polskiej gospodarki **bardziej konkurencyjną** (41% wobec 21% będących przeciwnego zdania) i **obniżyć koszty energii** (40% wobec 28%).

Zielona transformacja...

- Obniży koszty energii dla obywateli
- Nie wiem
- Zwiększy koszty energii dla obywateli

Zielona transformacja sprawi, że polska gospodarka stanie się...

- Bardziej konkurencyjna
- Nie wiem
- Mniej konkurencyjna

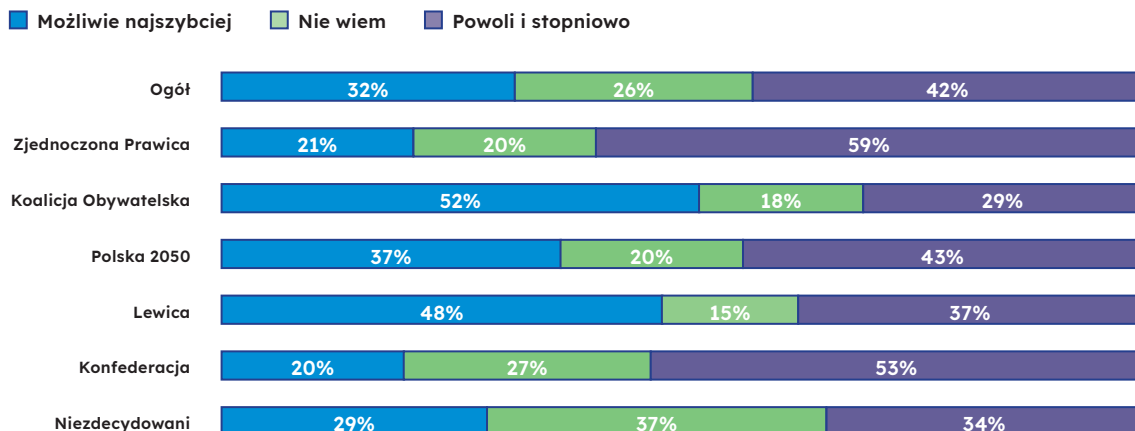
Pytanie: Zielona transformacja to proces odchodzenia gospodarki od paliw kopalnych, takich jak węgiel i gaz, na rzecz źródeł odnawialnych, takich jak wiatr czy energia słoneczna. Z którym z poniższych stwierdzeń dla każdego zestawu zgadza się Pan(i) bardziej?

Obawy

04

W obliczu powyższych danych **nastawienie Polaków wobec zielonej transformacji można określić jako umiarkowanie pozytywne**. Jednocześnie widoczna jest czająca się na horyzoncie niepewność. Wskazuje na to wysoki odsetek odpowiedzi „nie wiem” na pytania o spodziewane konsekwencje zielonej transformacji. Dlatego też Polki i Polacy wolą, aby była ona wprowadzana **powoli i stopniowo** (42%) niż możliwie jak najszybciej (32%).

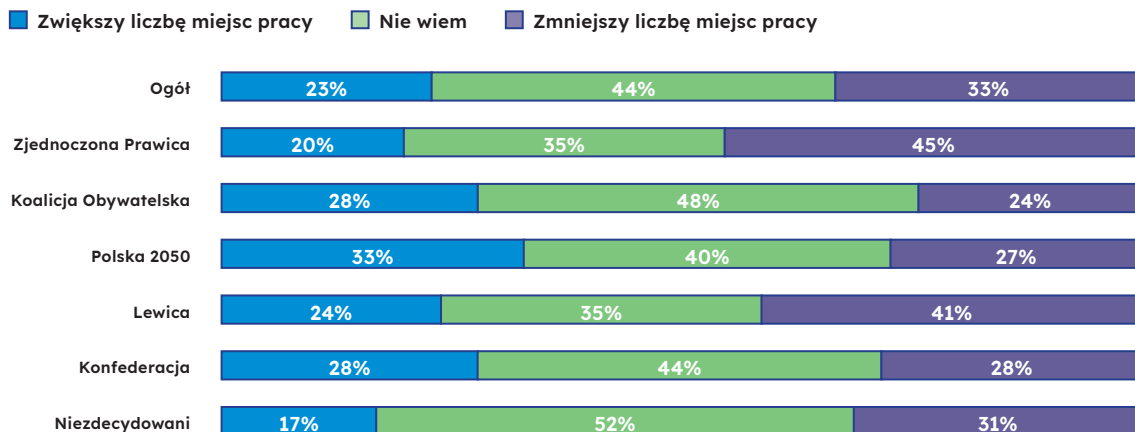
Zielona transformacja powinna być wdrożona...

Pytanie: Zielona transformacja to proces odchodzenia gospodarki od paliw kopalnych, takich jak węgiel i gaz, na rzecz źródeł odnawialnych, takich jak wiatr czy energia słoneczna. Z którym z poniższych stwierdzeń dla każdego zestawu zgadza się Pan(i) bardziej?

Największe obawy dotyczą wpływu zielonej transformacji na poziom zatrudnienia. Jedna trzecia respondentów obawia się, że zielona transformacja może przyczynić się do zmniejszenia liczby miejsc pracy.

Zielona transformacja...

Pytanie: Zielona transformacja to proces odchodzenia gospodarki od paliw kopalnych, takich jak węgiel i gaz, na rzecz źródeł odnawialnych, takich jak wiatr czy energia słoneczna. Z którym z poniższych stwierdzeń dla każdego zestawu zgadza się Pan(i) bardziej?

Względnie duży odsetek postaw ambiwalentnych wobec zielonej transformacji wskazuje na niepewność, jaka targa dużą częścią polskiego społeczeństwa. Dlatego polski model zielonej transformacji musi w sobie **łączyć energiczne działania na rzecz transformacji energetycznej i społeczną wrażliwość**, aby minimalizować jej koszty dla najbardziej narażonych grup.

Projekt „Nawigowanie w czasach niepewności” powstaje przy wsparciu European Climate Foundation, która nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania danych zawartych w tym raporcie.

Więcej informacji o More in Common
można znaleźć na

www.moreincommon.com

www.moreincommon.com/navigatinguncertainty

Kontakt: contact@moreincommon.com lub

Kontakt w Polsce: adam.traczyk@moreincommon.com

@MiC_Global

**More in
Common**